

سر مقاله

ادامه از صفحه یک ...

شکست خورده است. همچنین وکلای ملت بر این مسئله تاکید دارند که با حذف دلار ۴۲۰۰ تومانی، دولت باید منابع حاصل از این حراف را به صورت یارانه به اقبشار کم در آمد جامعه بپردازد.

تکنرخی کردن ارز

یکی دیگر از ابعاد دعوای بودجه‌ای مجلس و دولت، به موضوع قیمت گذاری ارز در سال آینده برمی گردد. کمیسیون تلفیق مجلس در جریان بررسی لایحه بودجه ۱۴۰۰ تصمیم گرفت به جای اینکه در لایحه بودجه، چهار نرخ ارز داشته باشیم، محاسبات این لایحه صرفا بر مبنای ارز محاسباتی ۱۷ هزار و ۵۰۰ تومانی انجام شود و قیمت ارز در این لایحه را تکنرخی کرد. این موضوع نیز از نظر دولت عملیاتی نیست و آنان معتقدند که قرار دادن این نرخ‌ها در محاسبات بودجه‌ای، باعث رشد تورم و افزایش حباب در کالاهای وارداتی خواهد شد.

اختلاف بر سر نفت

یکی دیگر از مصوبات کمیسیون تلفیق بودجه، کاهش سقف پیش‌بینی شده برای فروش روزانه نفت در سال آینده بود که مجلس آن را از ۲/۳ میلیون بشکه در روز مورد نظر دولتی‌ها به ۱/۵ میلیون بشکه در روز کاهش داد؛ موضوعی که باز هم باعث انتقاد پاستور نشینان شد. نمایندگان می‌گویند دولت سقف در آمد نفتی را بسته است، در حالی که این چنین نیست، هر چقدر می‌خواهند این سقف را بالا ببرند اما باید واقع‌بینانه به شرایط نگاه کنیم، در شرایط سخت کنونی تحقق فروش روزانه ۱٫۵ میلیون بشکه نفت ممکن است و اگر بیشتر تحقق پیدا کند، مهم است که بدانیم این در آمد نفتی کجا خرج می‌شود.

بودجه دوسقفی

یکی دیگر از مباحثی که در این بین سر و صدای زیادی به پا کرد، موضوع دوسقفی شدن بودجه بود. مجلسی‌ها معتقد بودند موضوع دوسقفی بودن بودجه یک موضوع منطقی است، چراکه دولت اعداد و ارقام را کاهش نداد و ما اگر بخواهیم در مجلس این اعداد و ارقام را کاهش دهیم، ایجاد مشکل می‌کند. به نایچار باید بخشی از هزینه‌ها را به سقف دوم انتقال دهیم و اگر در آمد‌ها محقق شد، انجام دهیم و اگر نشد انجام ندهیم.

عصبانیت دولت از اصلاح بودجه

در نهایت کار بررسی لایحه بودجه در کمیسیون تلفیق مجلس به پایان رسید اما رئیس‌جمهور در جلسه اول بهمن ماه هیئت دولت با انتقاد تند از نمایندگان مجلس به جهت اعمال اصلاحات در بودجه سال ۱۴۰۰، گفت: «نمایندگان مجلس بداندند بودجه جای ادبیات سیاسی نیست، بلکه جای اعداد و ارقام و محاسبه و قانون گذاری بر نامه سال آینده و حساب و کتاب است. بودجه جای شعار نیست که حالا من شعار بدهم و آن یکی شعار بدهد. من بldم این شعارها را جواب بدهم، ولی اصلا مردم این چیزها را از ما نمی‌خواهند، بلکه مردم بودجه خوب، زندگی بهتر و معیشت بهتر می‌خواهند.» به کار بردن این لحن و ادبیات نسبت به مجلس، با انتقاد وکلای ملت روبه‌رو شد و آن‌ها از طریق تذکر در صحن علنی و در رسانه‌ها به اظهارات رئیس قوه مجریه واکنش نشان دادند و محمداقبر قالیباف هم در این باره، گفت: «مردم هفت سالان نتیجه بودجه به اصطلاح کارشناسی این دولت را دیده‌اند که منفعت را دلال‌ها و رانت‌خوارها برده‌اند و گرانی و بیکاری، سهم مردم شده است. چرا عصبانی شده‌اید اینکه مجلس می‌خواهد بودجه را به نفع مردم اصلاح کند و عوائد نور چشمی‌ها را شفاف به بهبود معیشت مردم اختصاص دهد؟» این پایان جدل بودجه‌ای میان مجلس و دولت نبود و هفته گذشته، روحانی در جلسه ستاد هماهنگی اقتصادی دولت درباره بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ در مجلس، گفت: «دولت تغییر شش‌الک بودجه را نمی‌پذیرد.» موضوع حائز اهمیت در اینجا آن است که بر اساس قانون، نمایندگان حق ایجاد تغییر در شالک بودجه را ندارند اما شنیده‌ها حکایت از آن دارد که کمیسیون تلفیق بودجه، بیش از حد مجاز در این بودجه تغییر ایجاد کرده است و این سؤال پیش می‌آید که آیا شورای نگهبان این بودجه را در صورت تصویب در مجلس، می‌پذیرد یا آنکه تغییرات مجلس در آن را بیش از اندازه و بر خلاف قانون قلمداد می‌کند. از سوی دیگر و در شرایطی که دولت به برنامه‌ریزی خود برای بودجه اعتماد کامل دارد و عقیده مجلس هم آن است که این بودجه، دولت آینده را مقروض تر می‌کند، وضعیت تصویب کلیات لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ در صحن علنی مجلس در هاله‌ای از ابهام است. در واقع از یک سو، نمایندگان بر تغییرات خود در بودجه اصرار دارند و از سوی دیگر دولت قصد عقب‌نشینی و پذیرش اینکه بودجه‌ای غیرواقعی را برای سال آینده بسته است، ندارد. بر این اساس، احتمال تصویب بودجه سه دوازدهم در مجلس هم دور از ذهن نیست. بودجه سه دوازدهم یعنی اینکه اجازه داده شود عملکرد امسال دولت ادامه یابد و بعد زمینه اصلاح بنیادین بودجه فراهم شود.

شکایت از رئیس‌جمهور بهانه است

همشهری آنلاین: فعال رسانه‌ای اصول‌گرا در پُستی در اینستاگرام نوشت: شکایت از رئیس‌جمهور بهانه است، آشوب جدید نشانه است. محمد مهجاری، فعال رسانه‌ای اصول‌گرا در اینستاگرام خود نوشت: از این بازی (شکایت از رئیس‌جمهور) بوی فتنه می‌آید. شکایت از رئیس‌جمهور بهانه است آشوب جدید نشانه است. اگر حوادث دی‌ماه ۹۶ مشهد را سازمان‌های امنیتی در ست بررسی می‌کردند و گزارش آن را به اطلاع مردم می‌رساندند خیلی از قضایا تمام می‌شد. آقای پژمانفر عضو جبهه پایداری که تشکیلاتش در دی ۹۶ مظنون به راهاندازی ناآرامی‌ها بود برای جلوگیری از فتنه جدید بازخواست می‌شود؟

سرفرا

انتخاب شخصیت‌های متفاوت برای پست‌های مختلف امری عادی و بیهوده نیست بلکه افراد حاضر در پست‌های تاثیر گذار نماد سیاست‌هایی خواهند بود که اجرا خواهند شد.

همان‌طور که انتصاب افرادی چون برائان هوک و البوت ابرامز به عنوان نماینده دولت آمریکا در مورد ایران پیام مبتنی بر فشار حداکثری را از واشنگتن مخبرته کرد انتخاب اخیر جو بایدن برای نماینده آمریکا در مورد ایران نیز بسیار پر معنا جلوه می‌کند.

انتخاب «رابرت مالی» به عنوان نماینده آمریکا در مورد ایران از نسوی جو بایدن شاید بتواند به خوبی بخشی از سیاست خارجی او و دولتش را در مورد ایران نمایان سازد. اهمیت انتخاب رابرت مالی چنان است که پیش از انتخاب نهایی‌اش به عنوان نماینده آمریکای بایدن در امور ایران، صدای لابی اسرائیل و بنیاد‌های نزدیک به این لابی از جمله بنیاد دفاع از دموکراسی‌ها را به شدت در آورد.

در واقع پیام انتخاب رابرت مالی چیست و چرا جریان‌های مخالف برجام در آمریکا از چنین انتخابی به شدت نگرانند. رابرت مالی از معماران اصلی شکل دهنده برجام در سال ۲۰۱۵ در کنار جان کری و جیک سولویان و تونی بلینکن و ونی شرم‌ن و ویلیام برنز بود. رابرت مالی که تحصیل کرده حقوق از هاروارد و فلسفه

آمریکا

سخنگوی کاخ سفید:

نامه ترامپ به بایدن فعلا منتشر نمی‌شود

ایسنا: سخنگوی کاخ سفید گفته، بایدن قصد دارد تا نامه‌ای را که از ترامپ گرفته، به صورت محرمانه نگه دارد و تا زمانی که این دو با یکدیگر حرف نزنند، وضعیت نامه به همین شکل باقی می‌ماند. به نوشته دیلی میل، جن ساکی، سخنگوی کاخ سفید گفت: هنوز هیچ درخواستی برای گفت‌وگوی بین دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری سابق و جو بایدن، رئیس‌جمهوری منتخب آمریکا صورت نگرفته است. بایدن هم قصد دارد تا زمانی که هیچ گفت‌ووبی صورت نگرفته، نامه‌ای را که به رسم سنت، رئیس‌جمهوری قبلی برای رئیس‌جمهوری کنونی در دفتر کار کاخ سفید بر جای می‌گذارد، محرمانه نگه دارد. البته این نامه در نهایت علنی می‌شود و تمامی نامه‌ها و یادداشت‌های روسای جمهوری که از کاخ سفید می‌روند و برای روسای جمهوری بعدی بر جای می‌گذارند، بر اساس قانون سوابق ریاست جمهوری آرشیو می‌شود. بایدن وقتی وارد دفتر کارش در کاخ سفید شد و نامه را خواند، گفته بود: ترامپ یک نامه بسیار سخاوتمندانه نوشته بود. چون این نامه محرمانه است و من تا زمانی که با ترامپ گفت‌وگو نکردم، نمی‌توانم در باره‌اش چیزی بگویم، اما بدانید که سخاوتمندانه بود.

انجبت

وزیر خارجه ایتالیا خبر داد:

توقف فروش سلاح ایتالیا به عربستان و امارات

وزیر خارجه ایتالیا با اشاره به پایبندی رم به برقراری صلح در یمن و حمایت از حقوق بشر، اعلام کرد که کشورش فروش هزاران موشک به عربستان و امارات را متوقف کرده است.

لویجی دی مایو در بیانیه‌ای گفت: این اقدامی است که ما آن را ضروری دانستیم و پیام روشنی از جانب دولت ایتالیا برای «تعهد به صلح و حقوق بشر» است.

«شبه‌صلح و خلع سلاح ایتالیا» این تصمیم را اقدامی تاریخی خواند و آن را تحسین کرد. به گفته این گروه مدافع حقوق بشر، تصمیم دولت باعث لغو سفارشات بیش از ۱۲ هزار و ۷۰۰ قبضه سلاح و دیگر گونه‌های جنگ‌افزار خواهد شد.

در سال ۲۰۱۹ چندین کشور اتحادیه اروپا فروش تسلیحات به عربستان سعودی را به‌طور موقت متوقف کردند. در همین راستا، نمایندگان جنبش «پنج ستاره» در کمیته‌امور خارجه پارلمان ایتالیا از تصمیم دولت استقبال و خاطر نشان کردند: این یک پیروزی برای ما و سازمان‌های حامی صلح است که در سال‌های اخیر تلاش زیادی برای دستیابی به این هدف انجام داده‌اند.

بزرگ‌ترین خریدار جنگ‌افزار

بر اساس آخرین گزارش موسسه بین‌المللی پژوهش‌های صلح استکهلم (سیپری)، عربستان بزرگ‌ترین خریدار تسلیحات در جهان است. به گفته سیپری، کشورهای خاورمیانه مشتری ۵۳ درصد فروش تسلیحات آمریکا و ۱۱ درصد از جنگ‌افزارهای روسیه بوده‌اند. یک چهارم تسلیحاتی که ایالات متحده در سال ۲۰۱۹ فروخته، به عربستان سعودی ارسال شده است. پیش از این نیز دولت جدید آمریکا برخی از معاملات فروش اسلحه را که ممکن است متحدان واشنگتن در خاورمیانه را تحت تأثیر قرار دهد، متوقف کرد. عربستان و امارات از سال ۲۰۱۵ در قالب یک ائتلاف عربی تجاوزاتشان به یمن را آغاز کردند و با محاصره این کشور باعث ایجاد بزرگ‌ترین بحران انسانی جهان در یمن شدند؛ جایی که ۸۰٪ از آن جمعیت نیاز به کمک دارد.

انجبت

یک کارگر شهرداری در حال برف‌رویی از مقبره سرباز گمنام در شهر مسکور روسیه.

منبع: ایتر تاس

درخواست قالیباف برای دریافت واکسن از چین

ایسنا: دستیار ویژه رئیس مجلس و مدیر کل بین‌الملل مجلس از تاکید رئیس مجلس بر سرعت بخشیدن به دریافت واکسن کرونا از پکن خبر داد. حسین امیرعبداللهیان گفت: متعاقب پیگیری‌های به عمل آمده، در جریان نشست رسمی اخیر روسای مجالس ایران و چین که به صورت ویدئار بر گزار شد، آقای قالیباف همکاری تهران و پکن در زمینه مبارزه با ویروس کووید ۱۹ را تجربه موافقی خواند و دریافت فوری واکسن کرونا از چین را مورد تاکید قرار داد. وی افزود: لیدی جان‌شو، رئیس کنگره خلق چین نیز ضمن تاکید بر ارسال اولین محموله واکسن در آینده نزدیک، بر پیگیری موضوع و توجه جدی به درخواست ایشان تاکید کرد.

سیاست

Policy

NasleFarda.net

@naslefardanews

nasifarda

پیام انتخاب رابرت مالی برای ایران چیست؟

«مالی» منجی نه؛ فرصت‌بله!

در کنار جان کری و مونیتز رئیس سازمان انرژی اتمی آمریکای اوپاما حاضر است. او آگاهی کافی از چرایی شکل‌گیری برجام و روندی که منتهی به شکل‌گیری برجام شد را دارد و این می‌تواند خبر خوبی برای حامیان برجام در ایران و آمریکا و اروپا باشد.

عربستان

وزیر خارجه عربستان:

در رابطه با ایران با دولت بایدن گفت‌وگو خواهیم کرد

ایرنا: وزیر خارجه عربستان با طرح ادعاهایی علیه تهران گفت که در رابطه با فعالیت‌های ایران و برنامه هسته‌ای آن با دولت جو بایدن گفت‌وگو خواهیم کرد. فیصل بن فرحان، وزیر خارجه عربستان در اظهاراتی گفت: امنیت منطقه برای کشورهای اروپایی و دولت جو بایدن حائز اهمیت است و اظهارات مسئولان دولت آمریکا نشان می‌دهد که آن‌ها به دنبال امنیت و ثبات هستند. وی با بیان این که در رابطه با چالش‌هایی که پیش رو داریم با آن‌ها گفت‌وگو خواهیم کرد، آن‌چه فعالیت‌های ثبت‌زدی ایران می‌خواند و برنامه هسته‌ای این کشور را از جمله این چالش‌ها عنوان کرد و گفت: ما مطمئن داریم که با همکاری یکدیگر بر این چالش‌ها غلبه خواهیم کرد. اماونل مکرون، رئیس‌جمهور فرانسه نیز به شبکه العربیه گفت که عربستان سعودی باید بخشی از مذاکرات بر سر توافق با ایران باشد. وی با طرح این ادعا که «زمان باقی مانده برای جلوگیری از دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای بسیار کوتاه است» گفت که باید از اشتباه توافق هسته‌ای ۲۰۱۵ که در آن قدرت‌های منطقه‌ای از توافق با تهران خارج بودند، خودداری شود.

خانه ملت

سخنگوی هیئت رئیسه مجلس در نشست خبری عنوان کرد:

احتمال تصویب بودجه به صورت سه دوازدهم

خانه ملت: سخنگوی هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی اظهار کرد که بررسی لایحه بودجه از سه‌شنبه هفته جاری در مجلس شورای اسلامی آغاز خواهد شد.

محمدحسین فرهنگی گفت: مجلس شورای اسلامی از سه‌شنبه وارد بررسی لایحه بودجه می‌شود هر طرح و لایحه‌ای دو مسیر پیش روی خود دارد و بودجه با این که احکام اختصاصی در آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی دارد از این جهت با طرح‌ها و لوایح دیگر تفاوتی ندارد یا در کلیات به تصویب می‌رسد یا نه.

وی ادامه داد: در صورت تصویب کلیات وارد بررسی جزئیات خواهیم شد که روال آیین‌نامه مشخص است و مثل سابق در صحن بررسی می‌شود اما احتمال دیگر رد کلیات است که در این صورت بر خلاف سایر طرح‌ها و لوایح به دولت برمی‌گردد و دولت دو هفته فرصت دارد بازنگری کند که در صورت بازنگری لایحه به جای کمیسیون‌ها مستقیما در صحن مورد رسیدگی قرار می‌گیرد اگر کلیات در صحن تصویب و تأیید شد به کمیسیون تلفیق می‌رود و کمیسیون تلفیق جزئیات را بررسی می‌کند و بعد در صحن مطرح خواهد شد و جزئیات مورد بررسی قرار می‌گیرد.

نماینده مردم تبریز در مجلس شورای اسلامی ادامه داد: اگر در همان مرحله هم مجلس با کلیات موافقت نکرد فرصتی باقی نیست و راهکار این است که بودجه به صورت سه دوازدهم تصویب شود.

فرهنگی اضافه کرد: در توجیه به تلاش‌های زیادی که اعضای کمیسیون تلفیق بودجه انجام دادند، برخی رانت‌ها را حذف کردند برخی مسائلی که می‌توانست موجب نگرانی شود را برایش تدبیر کردند بحث دارو، نهاده‌های دامی و مواد مهم خوراکی را حفظ کردند و با محدودیت‌های مشخص در اختیار دستگاه‌های مرتبط ذریبط عوامل آن قرار می‌دهند و در مراحل دیگر لازم بود این رانت را حذف کنند که این کار را انجام دادند و منابع آن را در اختیار مردم گذاشتند.

انجبت

رابت مالی رسماً نماینده ویژه ایران در وزارت خارجه آمریکا شد و این بهانه‌ای برای انتشار یک عکس کمتر دیده شده است.

منبع: خبر فوری

پایان بی‌نتیجه دور پنجم مذاکرات ژنو

ایرنا: پنجمین دور مذاکرات قانون اساسی سوریه که بیش از یک سال وسه ماه قبل آغاز شده، بدون دستیابی به نتیجه مثبت، روز جمعه در ژنو، پایتخت سوئیس به پایان رسید. هیچ تاریخی برای دور بعدی مذاکرات کمیته قانون اساسی تعیین نشده است. قرار است گمی یر پدرسن، میانی سازمان ملل در سوریه قبل از تعیین تاریخ بعدی مذاکرات به دمشق و چند کشور دیگر سفر کند. وی گفت: ادامه مذاکرات کمیته قانون اساسی به این ترتیب نتیجه‌ای نمی‌دهد و تغییر رویکرد ضروری است. پدرسن این دور از مذاکرات را «نامیدکننده» توصیف کرد.

گزارش ویژه

F – ۳۵» در کار نبود است

آسمان ایران همچنان امن و هوشیار

یک مقام آگاه ورود جنگنده F-۳۵ به آسمان ایران را رد کرد. چندی پیش شنیده شدن صدای آژیر خطر در یکی از مناطق غرب تهران و همزمان، پرواز مشکوک یک فروند هواپیمای مسافربری متعلق به خطوط هوایی ترکیه، در فضای عمومی خبرساز شد.

این اتفاق نادر گمانه‌زنی‌های زیادی را در فضای مجازی در پی داشت از جمله احتمال حملات سایبری، احتمال حمله نظامی، وقوع انفجار و آتش‌سوزی در فرودگاه امام و برخی نقاط تهران و البته ورود جنگنده F-۳۵ رژیم صهیونیستی به آسمان ایران. ذیاقی‌پس از این ماجرا، حمید گوگردی معاون امنیتی استاندار تهران، صدای مشکوک را به دلیل اختلال در سیستم صوتی و هشدار یکی از مراکز مستقر در غرب تهران عنوان و تاکید کرد که این مسئله هیچ جنبه امنیتی نداشته است. روابط عمومی فرودگاه امام خمینی (ره) نیز در اطلاعیه‌ای عنوان کرد که تغییر مسیر پرواز هواپیمای ترکیش‌ایر به دلیل شرایط بد جوی در فرودگاه بوده که خلبان تصمیم می‌گیرد به جای فرود در این فرودگاه به یاکو برود. در همین رابطه، یک مقام آگاه در نیروهای مسلح، شایعه ورود جنگنده‌های اسرائیلی در آسمان کشور را تکذیب کرد و گفت ماجرای اخیر هیچ ارتباطی با تهدیدات هوایی که منجر به فعال شدن سیستم پدافند هوایی کشور بشود نداشته است.

پرواز هواپیماهای F-۳۵ در آسمان ایران پیش از این نیز به شکل شایعاتی در فضای مجازی مطرح شده بود. در خردادماه سال ۹۷ شایعاتی مبنی بر ورود دو فروند از این جنگنده به آسمان ایران و کشت‌زنی آن‌ها در مرکز کشور منتشر شد درحالی‌که حتی بررسی توانمندی‌های این جنگنده نیز نادرست بودن آن را نشان می‌داد.

برای مثال، شعاع عملیاتی -حدوداً ۱۲۰۰ F-۳۵- در حالت عملیاتی -حدوداً ۱۲۰۰ کیلومتر است که این میزان بُرد -حتی اگر هواپیما در بالاترین ارتفاع به منظور کاهش مصرف سوخت حرکت کرده و مسیر احتمالی مستقیم را هم طی کند- کفاف رسیدن به مرکز ایران را نمی‌دهد. این جنگنده باید برای انجام این عملیات ادعایی، با فرار از آسمان یا روی زمین در یکی از کشورهای همسایه اقدام به سسوخ‌گیری کند که در این صورت امکان پنهان نگاهداشتن عملیات مقدور نیست. از موضوعات دیگر در رابطه با این هواپیما، تاکید بر رادارگریز بودن آن است.

موضوع رادارگریز یا استیلز بون پرنده‌ها (باسرنشین و بدون سرنشین) همواره یکی از دغدغه‌های اصلی و مهم کمیته‌ای‌های سازنده و به کارگیرندگان آن‌هاست چراکه امروزه با طراحی و ساخت انواع سامانه‌های پیشرفته راداری بسیاری از پرنده‌ها به راحتی قابل کشف و رهگیری هستند. اصولاً هیچ کشوری نمی‌تواند ادعا کند هواپیمایی با قابلیت صدردصدی پنهان ماندن از رادارها را ساخته است. در واقع رقابت در این عرصه بر سر میزان پنهان ماندن از دید رادارهاست. هر هواپیما (و هر جسم دیگری در زمین، دریا و هوا) دارای حجمی است که این حجم در رادارها قابل مشاهده است که به آن سطح مقطع راداری یا RCS گفته می‌شود. در سیستم پدافند هوایی کشورمان نیز امروزه با سه کارگیری انواع رادارهای پیشرفته از جمله نبو، کاستا و نمونه‌های دیگر بعضاً بومی، این امکان وجود دارد که پیشرفته‌ترین تجهیزات کشف و رهگیری شوند. برای نمونه، در آذرماه سال ۹۰ هواپیمای بدون سرنشین RQ-۱۷۰ آمریکایی درحالی در تور پدافند هوایی کشورمان گرفتار شد که این پرنده محصول یکی از برهز بنه‌ترین و محرمانه‌ترین پروژه‌های تاریخ نظامی آمریکا بود. این هواپیمای بدون سرنشین علاوه بر قابلیت‌های منحصr به فرد در حوزه شناسایی، از توانمندی فوق‌العاده پنهانکاری نیز برخوردار بود ولی نهایتاً در دام پدافند هوایی کشورمان گرفتار شد. جنگنده F-۳۵، جنگنده نسل ۵ ساخت آمریکا و محصول یکی از برهز بنه‌ترین پروژه‌های نظامی این کشور است که البته مخالفانی هم در داخل دارد. آمریکا این جنگنده را درحالی ساخت که از جنگنده رپتور F-۲۲ نیز به صورت اختصاصی در ارتش خود بهره می‌برد و جنگنده F-۳۵ را واقع با نگاه به صادرات و فروش به دیگر کشورها ساخته شد و آمریکا آن را به برخی هم‌پیمانان و دوستان خود از جمله رژیم صهیونیستی نیز فروخته است.

منبع: تسنیم